

**PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DODATNOG
PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O KIBERNETIČKOM KRIMINALU O
INKRIMINIRANJU DJELA RASISTIČKE I KSENOFOBNE NARAVI
POČINJENIH POMOĆU RAČUNALNIH SUSTAVA**

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava sadržana je u odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 41/2001- pročišćeni tekst i 55/2001- ispravak).

**II. OCJENA STANJA, CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA ŽELI
POSTIĆI I OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI
ZAKONOM**

Konvencija o kibernetičkom kriminalu (dalje u tekstu: Konvencija) sastavljena je u Strasbourgu, dana 23. studenog 2001. godine (ETS broj 185), od kada je otvorena i za potpisivanje. Republika Hrvatska potpisala je Konvenciju dana, 23. studenog 2001. godine. Hrvatski sabor potvrdio je Konvenciju 17. listopada 2002, godine, a ista je objavljena u „Narodnim novinama – Međunarodni ugovori“, broj 9/2002, od 23. srpnja 2002. godine. Konvencija je stupila na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku dana 1. srpnja 2004. godine. Konvenciju je do sada potpisalo 39 država, od kojih je istu ratificirala 21 država, te je i stupila na snagu u odnosu na 21 državu.

Konvencijom je stavljeno državama strankama u zadaću da usvoje takve zakonske i druge mjere kojima bi se omogućio kazneni progon počinitelja kaznenih djela protiv tajnosti, integriteta i dostupnosti računarskih podataka i sustava, kaznenih djela u vezi s računalom, kaznenih djela u vezi sa sadržajem, kao i kaznenih djela u vezi s povredama autorskog i drugih srodnih prava. Osim sankcioniranja ovih djela Konvencijom se predviđa i rješavanje procesnih pitanja, kao što su pitanje pretrage i ostalih načina pribavljanja dokaza, ovlaštenja redarstvenih vlasti, nadležnosti i izručenja počinitelja, kao i obveza uzajamne suradnje i pomoći u otkrivanju i progonu počinitelja.

Dodatni protokol uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava (dalje u tekstu: „Dodatni protokol“), sastavljen je u Strasbourgu, dana 28. siječnja 2003. godine (ETS broj 189), od kada je i otvoren za potpisivanje. Republika Hrvatska potpisala je Dodatni protokol dana 26. ožujka 2003. godine. Dodatni protokol je do sada potpisalo 30 država, od kojih je istog ratificiralo 11 država, te je stupio na snagu u odnosu na 11 država. Dodatnim protokolom proširuje se djelokrug Konvencije i u odnosu na inkriminiranje djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih (informatičkih)

sustava, te mu je svrha omogućiti usklađivanje materijalnog kaznenog prava država stranaka u borbi protiv rasizma i ksenofobije, te u borbi protiv propagiranja rasizma i ksenofobije putem interneta, kao i omogućiti međunarodnu suradnju na ovom području. Dodatnim protokolom, među ostalim, propisuje se i kao kazneno djelo, ako je počinjeno namjerno i neopravdano, prijetnja motivirana rasizmom i ksenofobijom, uvreda motivirana rasizmom i ksenofobijom, poricanje, bitno umanjivanje, odobravanje ili opravdavanje genocida ili zločina protiv čovječnosti, te propisuje kao kazneno djelo, pomaganje i poticanje počinjenja navedenih kaznenih djela.

Svrha je Dodatnog protokola jačanje zajedničke sposobnosti država stranaka u borbi protiv rasizma i ksenofobije, te u suzbijanju njihove promidžbe zlouporabom računalnih sustava, na način da se izmjene i dopune pojedine odredbe Konvencije.

Potvrđivanjem Dodatnog protokola, Republika Hrvatska pridružit će se krugu država koje u okviru svog zakonodavstva nastoje provoditi navedenu svrhu Dodatnog protokola u cilju što uspješnijeg suprotstavljanja svim oblicima kibernetičkog kriminala, imajući u vidu osiguranje ravnoteže između slobode izražavanja i djelotvorne borbe protiv rasizma i ksenofobije.

Dodatni protokol unosi određene izmjene i dopune Konvencije od kojih su najvažnije: proširenje kaznenih djela obuhvaćenih Konvencijom na djela širenja rasnog i ksenofobnog materijala pomoću računalnih sustava, djelo prijetnje motivirane rasizmom i ksenofobijom, uvrede motivirane rasizmom ili ksenofobijom, poricanje, bitno umanjivanje, odobravanje ili opravdavanje genocida ili zločina protiv čovječnosti, pomaganje i poticanje, te mjere koje se poduzimaju na nacionalnoj razini, da bi se takva kaznena djela utvrdila kao kaznena djela. Nadalje, Dodatnim protokolom se određuje odnos između Konvencije i Dodatnog protokola, te propisuje izražavanje pristanka države da bude vezana Dodatnim protokolom, stupanje na snagu, pristup, rezerve i izjave, status i povlačenje rezerve, teritorijalna primjena, otkaz i notifikacija.

U Kaznenom zakonu Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 110/97, 27/98, 129/00, 50/00, 51/01, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07) u članku 174. KZ-a opisano je kazneno djelo «rasna i druga diskriminacija». U stavku 3. propisano je: „tko u cilju širenja rasne, vjerske, spolne, nacionalne, etničke mržnje ili mržnje po osnovi boje kože ili spolnog opredjeljenja, ili drugih osobina ili u cilju omalovažavanja, javno iznese ili pronese zamisli o nadmoćnosti ili podčinjenosti jedne rase, etničke ili vjerske zajednice, spola, nacije ili zamisli o nadmoćnosti ili podčinjenosti po osnovi boje kože ili spolnog opredjeljenja, ili drugih osobina, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.“

U stavku 4. istog članka propisano je: „tko s ciljem iz stavka 3. ovoga članka pomoću računalnog sustava raspačava ili na drugi način učini dostupnim javnosti materijale kojima se poriče, znatnije umanjuje, odobrava ili opravdava kazneno djelo genocida ili zločina protiv čovječnosti, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.“

U Kaznenom zakonu Republike Hrvatske u članku 89. stavak 36. (glava IX.- značenje izraza u zakonu) propisuje se: „zločin iz mržnje jest svako kazneno djelo iz ovoga Zakona, počinjeno iz mržnje prema osobi zbog njezine rase, boje kože, spola, spolne orijentacije, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovine, rođenja, naobrazbe, društvenog položaja, dobi, zdravstvenog statusa ili drugih osobina.“Ne radi se o novom kaznenom djelu, već o svakom kaznenom djelu koje je počinjeno iz mržnje prema nekoj osobi iz navedenih razloga.

U odnosu na hrvatsko zakonodavstvo potvrđivanje Dodatnog protokola zahtijevati će dopunu kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske, s obzirom da kaznena djela koja su opisana u članku 3., 4. i 5. Dodatnog protokola, nisu navedena u Kaznenom zakonu RH.

Republika Hrvatska, sukladno članku 3. stavku 2. Dodatnog protokola, namjerava izjaviti rezervu, prema kojoj bi se odredba stavka 1. članka 3. Dodatnog protokola primjenjivala u odnosu na Republiku Hrvatsku samo ako se radi o širenju mržnje ili nasilja, jer bismo u protivnom bili dužni inkriminirati širenje bilo kojeg rasnog i ksenofobnog materijala pomoću računalnog sustava.

U cilju sprječavanja i borbe protiv svih oblika kibernetičkog kriminala na međunarodnoj razini, ocjenjuje se potrebnim ratificirati Dodatni protokol.

Interes za potvrđivanje Dodatnog protokola proizlazi i iz činjenice što je Republika Hrvatska i stranka Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i Protokola 12., koji se odnosi na opću zabranu diskriminacije.

Suzbijanje raznih oblika teških kaznenih djela, među kojima i kibernetički kriminal, efikasno se postiže pomoću međunarodne suradnje država članica Vijeća Europe te ujednačavanjem kaznenog zakonodavstva država članica.

Potvrđivanjem Dodatnog protokola, Republika Hrvatska će unaprijediti suradnju između država stranaka Konvencije i Dodatnog protokola u cilju efikasnije borbe protiv djela rasne i ksenofobne naravi, koja predstavljaju kršenje ljudskih prava, te prijete vladavini prava i demokratskoj stabilnosti.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU OVOGA ZAKONA

Provedba ovog Zakona ne zahtjeva osiguranje dodatnih financijskih sredstava u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“ broj 6/02 - pročišćeni tekst broj 41/02, 91/03, 58/04) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, s obzirom na razloge navedene u točki II. Prijedloga zakona, činjenicu da je Dodatni protokol jedan od značajnih mehanizama za ostvarivanje djelotvorne suradnje između država u unapređivanju borbe protiv rasizma i ksenofobije, te u suzbijanju njihove promidžbe zlouporabom računalnih sustava, a posebno vodeći računa o podršci i nastojanjima koje je Republika Hrvatska iskazala na međunarodnoj razini, kako bi i sama pridonijela u uspješnijoj borbi protiv svih oblika kibernetičkog kriminala na međunarodnoj razini, ali i u okviru vlastitog zakonodavstva, potrebno je što žurnije ispuniti sve potrebne pretpostavke za stupanje Dodatnog protokola na snagu i u odnosu na Republiku Hrvatsku.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka ne mogu vršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se ovaj prijedlog Zakona raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

V. KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DODATNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O KIBERNETIČKOM KRIMINALU O INKRIMINIRANJU DJELA RASISTIČKE I KSENOFOBNE NARAVI POČINJENIH POMOĆU RAČUNALNIH SUSTAVA

Na temelju članka 16. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora («Narodne novine», broj 28/96), a polazeći od članka 139. Ustava Republike Hrvatske, pokreće se postupak za donošenje Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava.

Konačni prijedlog Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava, glasi:

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU
DODATNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O KIBERNETIČKOM
KRIMINALU O INKRIMINIRANJU DJELA RASISTIČKE I KSENOFOBNE
NARAVI POČINJENIH POMOĆU RAČUNALNIH SUSTAVA**

Članak 1.

Potvrđuje se Dodatni protokol uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava, sastavljen u Strasbourgu, dana 28. siječnja 2003. godine, u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku, kojeg je Republika Hrvatska potpisala u Strasbourgu, dana 26. ožujka 2003. godine.

Članak 2.

Tekst Dodatnog protokola iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

**DODATNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O KIBERNETIČKOM KRIMINALU
O INKRIMINIRANJU DJELA RASISTIČKE I KSENOFOBNE NARAVI
POČINJENIH POMOĆU RAČUNALNIH SUSTAVA**

Države članice Vijeća Europe i druge države stranke Konvencije o kibernetičkom kriminalu, otvorene za potpisivanje u Budimpešti 23. studenoga 2001, potpisnice ovog Protokola;

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe postići veće zajedništvo između njegovih članica;

Podsjećajući da su svi ljudi rođeni slobodni te da su jednaki u dostojanstvu i pravima;

Naglašavajući potrebu osiguravanja potpune i djelotvorne primjene svih ljudskih prava bez bilo kakve diskriminacije ili razlikovanja, na način utvrđen u europskim i drugim međunarodnim instrumentima;

Uvjerene da djela rasne i ksenofobne naravi predstavljaju kršenje ljudskih prava te da prijete vladavini prava i demokratskoj stabilnosti;

Smatrajući da nacionalno i međunarodno pravo mora omogućiti odgovarajuće pravne odgovore na promidžbu rasne i ksenofobne naravi pomoću računalnih sustava;

Svjesne činjenice da je promidžba takvih djela često podložna inkriminiranju u domaćem zakonodavstvu,

Uzimajući u obzir Konvenciju o kibernetičkom kriminalu, koja pruža suvremena i fleksibilna sredstva međunarodne suradnje te uvjereni u potrebu usklađivanja odredaba materijalnoga prava u vezi s borbom protiv promidžbe rasizma i ksenofobije;

Svjesne da računalni sustavi nude do sada neviđene načine za olakšavanje slobode izražavanja i komuniciranja u svijetu;

Priznajući da je sloboda izražavanja jedan od glavnih temelja demokratskoga društva i jedan od glavnih uvjeta za njegov napredak te za razvoj svakoga čovjeka;

Zabrinute, unatoč tome, zbog opasnosti od zlorabe takvih računalnih sustava u svrhe širenja rasne i ksenofobne promidžbe;

Svjesne potrebe za osiguravanjem prikladne ravnoteže između slobode izražavanja i djelotvorne borbe protiv djela rasne i ksenofobne naravi;

Priznajući da cilj ovog Protokola nije da utječe na utvrđena načela koja se odnose na slobodu izražavanja u nacionalnim pravnim sustavima;

Uzimajući u obzir relevantne međunarodne pravne instrumente na ovome području, a osobito Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njezin Protokol br. 12 koji se odnosi na opću zabranu diskriminacije, postojeće konvencije Vijeća Europe o suradnji na području kaznenog prava, a osobito Konvenciju o kibernetičkom kriminalu, Međunarodnu konvenciju o suzbijanju svih oblika rasne diskriminacije Ujedinjenih naroda od 21. prosinca 1965., Zajedničku akciju Europske unije od 15. srpnja 1996. koju je Vijeće prihvatilo u skladu s odredbama članka K.3 Ugovora o Europskoj uniji, a odnosi se na borbu protiv rasizma i ksenofobije;

Pozdravljajući najnovije događaje koji promiču međunarodno razumijevanje i suradnju u borbi protiv kibernetičkoga kriminala te rasizma i ksenofobije;

Uzimajući u obzir Plan djelovanja koji su čelnici država i vlada Vijeća Europe prihvatili prigodom Drugog sastanka na vrhu (Strasbourg, 10.-11. listopada 1997.) za traženje zajedničkih odgovora na razvoj novih tehnologija, na temelju standarda i vrijednosti Vijeća Europe;

Sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I. - Zajedničke odredbe

Članak 1. - Svrha

Svrha ovog Protokola jest dopuniti, između stranaka Protokola, odredbe Konvencije o kibernetičkome kriminalu, otvorene za potpisivanje u Budimpešti 23. studenoga 2001. (dalje u tekstu: "Konvencija") s obzirom na inkriminiranje djela rasne i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava.

Članak 2. - Definicije

U svrhe ovog Protokola:

1. "*rasni i ksenofobni materijal*" označava svaki pisani materijal, svaku sliku ili bilo kakav drugi prikaz ideja ili teorija koje zagovaraju, promiču ili potiču mržnju, diskriminaciju ili nasilje bilo prema pojedincu ili skupini pojedinaca, a temelje se na rasi, boji kože, podrijetlu ili nacionalnom ili etičkom podrijetlu te vjeri, ako se ona koristi kao povod za bilo koje od spomenutoga.
2. Riječi i izrazi korišteni u ovome Protokolu tumače se na isti način na koji su protumačeni u Konvenciji.

Poglavlje II. - Mjere koje se poduzimaju na nacionalnoj razini

Članak 3. - Širenje rasnog i ksenofobnog materijala pomoću računalnih sustava

1. Svaka stranka će usvojiti zakonodavne i druge potrebne mjere kako bi se, u skladu s njezinim domaćim pravom, utvrdilo kao kazneno djelo, ako je počinjeno namjerno i neovlašteno, sljedeće ponašanje:

distribuiranje ili omogućavanje dostupnim javnosti na neki drugi način, rasnog i ksenofobnog materijala, pomoću računalnoga sustava.
2. Stranka može pridržati pravo da ne zahtjeva kaznenu odgovornost za ponašanje utvrđeno odredbama stavka 1. ovoga članka ako materijal iz članka 2. stavka 1. zagovara, promiče ili potiče diskriminaciju koja nije povezana s mržnjom ili nasiljem, ukoliko postoje drugi djelotvorni pravni lijekovi.
3. Ničime ne utječući na odredbe stavka 2. ovoga članka, stranka može pridržati pravo da ne primjenjuje odredbe stavka 1. u onim slučajevima diskriminacije u kojima, zbog načela o slobodi izražavanja utvrđenih u njezinu domaćem pravu, ne može omogućiti korištenje djelotvornih pravnih lijekova iz stavka 2.

Članak 4. - Prijetnja motivirana rasizmom i ksenofobijom

Svaka stranka usvaja sve potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi se, u skladu s njezinim domaćim pravom, utvrdilo kao kazneno djelo, ako je počinjeno namjerno i neopravdano, sljedeće ponašanje:

prijetnje, putem računalnoga sustava, počinjenjem teškog kaznenog djela prema odredbama njezina domaćega prava, (i) osobama zbog njihove pripadnosti nekoj skupini koja se razlikuje prema rasi, boji kože, podrijetlu, nacionalnom ili etičkom podrijetlu te vjeri, ako se ona koristi kao povod za bilo koje od spomenutoga, ili (ii) skupini osoba koja se razlikuje prema bilo kojemu od spomenutih obilježja.

Članak 5. - Uvreda motivirana rasizmom ili ksenofobijom

1. Svaka stranka će usvojiti sve potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi se, u skladu s njezinim domaćim pravom, utvrdilo kao kazneno djelo, ako je počinjeno namjerno i neopravdano, sljedeće ponašanje:

javno vrijeđanje, pomoću računalnoga sustava (i) osoba zbog njihove pripadnosti nekoj skupini koja se razlikuje prema rasi, boji kože, podrijetlu, nacionalnom ili etničkom podrijetlu te vjeri, ako se ona koristi kao povod za bilo koje od spomenutoga, ili (ii) skupine osoba koja se razlikuje prema bilo kojemu od spomenutih obilježja.

2. Stranka može:
 - a) zahtijevati da kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka mora za posljedicu imati da osoba ili skupina osoba iz stavka 1. bude izložena mržnji, preziru ili poruzi, ili
 - b) pridržati pravo da ne primjenjuje, u cjelini ili samo neki njegov dio, stavak 1. ovoga članka.

Članak 6. - Poricanje, bitno umanjivanje, odobravanje ili opravdavanje genocida ili zločina protiv čovječnosti

1. Svaka stranka će usvojiti sve potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi se, u skladu s njezinim domaćim pravom, utvrdilo kao kazneno djelo, ako je počinjeno namjerno i neopravdano, sljedeće ponašanje:

distribuiranje ili omogućavanje dostupnim putem računalnog sustava javnosti na neki drugi način, materijala kojim se poriče, bitno umanjuju, odobravaju ili opravdavaju djela genocida ili zločina protiv čovječnosti, onako kako su ona utvrđenja u međunarodnome pravu i priznata kao takva u konačnim i obvezujućim odlukama Međunarodnoga vojnoga suda, osnovanoga Londonskim sporazumom od 8. travnja 1945., ili bilo kojega međunarodnoga suda osnovanoga odgovarajućim međunarodnim instrumentima i čiju nadležnost priznaje ta stranka.

2. Stranka može:

- a) predvidjeti da poricanje ili bitno umanjivanje iz stavka 1. ovoga članka mora biti počinjeno u namjeri da potakne mržnju, diskriminaciju ili nasilje prema nekom pojedincu ili skupini pojedinaca na temelju rase, boje kože, podrijetla, nacionalnog ili etičkog podrijetla te vjere, ako se ona koristi kao povod za bilo koje od spomenutoga, ili može
- b) pridržati pravo da ne primjenjuje, u cjelini ili samo jedan dio, stavak 1. ovoga članka.

Članak 7. - Pomaganje i poticanje

Svaka stranka će usvojiti potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi se, u skladu s njezinim domaćim pravom, utvrdilo kao kazneno djelo, ako je počinjeno namjerno i neopravdano, pomaganje počinjenja bilo kojega od kaznenih djela utvrđenoga ovim Protokolom i poticanje s namjerom da takvo kazneno djelo bude počinjeno.

Poglavlje III. - Odnos između Konvencije i ovoga Protokola

Članak 8. - Odnos između Konvencije i ovoga Protokola

1. Članci 1., 12., 13., 22., 41., 44., 45. i 46. Konvencije primjenjuju se, *mutatis mutandis*, na ovaj Protokol.
2. Stranke proširuju polje primjene na mjere iz članka 14. do 21. i članka 23. do 35. Konvencije na članke 2. do 7. ovoga Protokola.

Poglavlje IV. - Završne odredbe

Članak 9. - Izražavanje pristanka države da bude vezana Protokolom

1. Ovaj Protokol će biti otvoren za potpisivanje država koje su potpisale Konvenciju, a koje svoj pristanak da budu njome vezane mogu izraziti:
 - a) potpisivanjem, bez rezerve ratifikacije, prihvata ili odobrenja, ili
 - b) potpisivanjem koje podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, nakon kojega slijedi ratifikacija, prihvrat ili odobrenje.

2. Država ne može potpisati ovaj Protokol bez rezerve ratifikacije, prihvata ili odobrenja ili položiti svoju ispravu o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju osim ukoliko nije već položila ili ukoliko istodobno ne položi ispravu o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenje Konvencije.
3. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 10. - Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvoga dana u mjesecu nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana u kojemu je pet država izrazilo pristanak da budu vezane ovim Protokolom, u skladu s odredbama članka 9.
2. U odnosu na svaku državu potpisnicu koja naknadno izrazi pristanak da bude vezana ovim Protokolom, isti stupa na snagu prvoga dana u mjesecu nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana njegova potpisivanja bez rezerve ratifikacije, prihvata ili odobrenja ili polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 11. - Pristup

1. Po stupanju na snagu ovoga Protokola, svaka država koje je pristupila Konvenciji može pristupiti i Protokolu.
2. Pristup se obavlja polaganjem isprave o pristupu koja stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma njezina polaganja kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 12. - Rezerve i izjave

1. Rezerve i izjave koje izrazi stranka glede neke odredbe Konvencije primjenjuju se i na ovaj Protokol, osim ako stranka drukčije ne naznači pri potpisivanju ili polaganju svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.
2. Pismanom obavijesti upućenom glavnome tajniku Vijeća Europe, svaka stranka može, u trenutku potpisivanja ili prigodom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, izjaviti da se služi rezervom(ama) iz članaka 3., 5. i 6. ovoga Protokola. Stranka se istodobno može, s obzirom na odredbe ovoga Protokola, poslužiti rezervom(ama) iz članka 22. stavka 2. i članka 41. stavka 1. Konvencije, neovisno o načinu na koji ta stranka primjenjuje Konvenciju. Nijedna se druga rezerva ne može izjaviti.

3. Pisanom obaviješću upućenom glavnome tajniku Vijeća Europe, svaka stranka može, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, izjaviti da se želi poslužiti mogućnošću da zatraži dodatne elemente iz članka 5. stavka 2. točke a) i članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Protokola.

Članak 13. - Status i povlačenje rezerve

1. Stranka koja je izjavila rezervu u skladu sa člankom 12. može tu rezervu povući, u cijelosti ili djelomice, čim to okolnosti omoguće. Takvo povlačenje stupa na snagu na dan kada glavni tajnik Vijeća Europe primi notifikaciju. Ako je u notifikaciji utvrđeno da povlačenje rezerve stupa na snagu na dan koji je utvrđen u samoj notifikaciji, a taj dan pada nakon dana u kojemu je glavni tajnik primio obavijest, povlačenje stupa na snagu toga dana.
2. Glavni tajnik Vijeća Europe može periodički ispitivati stranke koje su izrazile jednu ili više rezervi u skladu s odredbama članka 12. o mogućnostima povlačenja rezerve(a).

Članak 14. - Teritorijalna primjena

1. Svaka stranka može, u vrijeme potpisivanja ili prigodom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, odrediti područje ili područja na koja se primjenjuje ovaj Protokol.
2. Svaka stranka može kasnije, izjavom upućenom glavnome tajniku Vijeća Europe, proširiti teritorijalnu primjenu ovoga Protokola na bilo koje drugo područje koje navede u izjavi. U pogledu toga područja, ovaj Protokol stupa na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana u kojemu je glavni tajnik Vijeća Europe primio tu izjavu.
3. Svaka izjava dana u skladu s odredbama dvaju prethodnih stavaka može, u odnosu na područje navedeno u izjavi, biti povučena notifikacijom upućenom glavnome tajniku Vijeća Europe. Povlačenjem stupa na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana u kojemu je glavni tajnik primio tu izjavu.

Članak 15. - Otkaz

1. Svaka stranka može u svakom trenutku otkazati Protokol notifikacijom upućenom glavnome tajniku Vijeća Europe.
2. Takav otkaz stupa na snagu prvoga dana u mjesecu nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana u kojemu je glavni tajnik primio notifikaciju.

Članak 16. - Notifikacija

Glavni tajnik Vijeća Europe notifikacijom izvješćuje države članice Vijeća Europe, države nečlanice koje su sudjelovale pri izradi ovoga Protokola te sve države koje su mu pristupile ili su pozvane da pristupe ovome Protokolu, o:

- a) svim potpisima;
- b) polaganju svih isprava o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
- c) svim datumima stupanja na snagu ovoga Protokola, u skladu s člancima 9., 10. i 11,
- d) svakom drugom činu, notifikaciji ili priopćenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu prethodno navedenoga, niže potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj Protokol.

Sastavljeno u Strasbourgu, dana 28. siječnja 2003. godine na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhive Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerene primjerke svakoj državi članici Vijeća Europe, državama nečlanicama koje su sudjelovale pri izradi ovoga Protokola te svakoj državi koja je pozvana da mu pristupi.

**ADDITIONAL PROTOCOL TO THE CONVENTION ON CYBERCRIME,
CONCERNING THE CRIMINALISATION OF ACTS OF A RACIST AND
XENOPHOBIC NATURE COMMITTED THROUGH COMPUTER SYSTEMS**

The member States of the Council of Europe and the other States Parties to the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001, signatory hereto;

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recalling that all human beings are born free and equal in dignity rights;

Stressing the need to secure a full and effective implementation of all human rights without any discrimination or distinction, as enshrined in European and other international instruments;

Convinced that acts of a racist and xenophobic nature constitute a violation of human rights and a threat to the rule of law and democratic stability;

Considering that national and international law need to provide adequate legal responses to propaganda of a racist and xenophobic nature committed through computer systems;

Aware of the fact that propaganda to such acts is often subject to criminalisation in national legislation;

Having regard to the Convention on Cybercrime, which provides for modern and flexible means of international co-operation and convinced of the need to harmonise substantive law provisions concerning the fight against racist and xenophobic propaganda;

Aware that computer systems offer an unprecedented means of facilitating freedom of expression and communication around the globe;

Recognising that freedom of expression constitutes one of the essential foundations of a democratic society, and is one of the basic conditions for its progress and for the development of every human being;

Concerned, however, by the risk of misuse or abuse of such computer systems to disseminate racist and xenophobic propaganda;

Mindful of the need to ensure a proper balance between freedom of expression and an effective fight against acts of a racist and xenophobic nature;

Recognising that this Protocol is not intended to affect established principles relating to freedom of expression in national legal systems;

Taking into account the relevant international legal instruments in this field, and in particular the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocol No. 12 concerning the general prohibition of discrimination, the existing Council of Europe conventions on co-operation in the penal field, in particular the Convention on Cybercrime, the United Nations International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination of 21 December 1965, the European

Union Joint Action of 15 July 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, concerning action to combat racism and xenophobia;

Welcoming the recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating cybercrime and racism and xenophobia;

Having regard to the Action Plan adopted by the Heads of State and Government of the Council of Europe on the occasion of their Second Summit (Strasbourg, 10-11 October 1997) to seek common responses to the developments of the new technologies based on the standards and values of the Council of Europe,

Have agreed as follows:

Chapter I - Common provisions

Article 1 - Purpose

The purpose of this Protocol is to supplement, as between the Parties to the Protocol, the provisions of the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001 (hereinafter referred to as "the Convention"), as regards the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems.

Article 2 - Definition

1 For the purposes of this Protocol:

"racist and xenophobic material" means any written material, any image or any other representation of ideas or theories, which advocates, promotes or incites hatred, discrimination or violence, against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors.

2 The terms and expressions used in this Protocol shall be interpreted in the same manner as they are interpreted under the Convention.

Chapter II - Measures to be taken at national level

Article 3 - Dissemination of racist and xenophobic material through computer systems

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

distributing, or otherwise making available, racist and xenophobic material to the public through a computer system.
- 2 A Party may reserve the right not to attach criminal liability to conduct as defined by paragraph 1 of this article, where the material, as defined in Article 2, paragraph 1, advocates, promotes or incites discrimination that is not associated with hatred or violence, provided that other effective remedies are available.
- 3 Notwithstanding paragraph 2 of this article, a Party may reserve the right not to apply paragraph 1 to those cases of discrimination for which, due to established principles in its national legal system concerning freedom of expression, it cannot provide for effective remedies as referred to in the said paragraph 2.

Article 4 - Racist and xenophobic motivated threat

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

threatening, through a computer system, with the commission of a serious criminal offence as defined under its domestic law, (i) persons for the reason that they belong to a group, distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors, or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

Article 5 - Racist and xenophobic motivated insult

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

insulting publicly, through a computer system, (i) persons for the reason that they belong to a group distinguished by race, colour, descent or

national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors; or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

2 A Party may either:

a require that the offence referred to in paragraph 1 of this article has the effect that the person or group of persons referred to in paragraph 1 is exposed to hatred, contempt or ridicule; or

b reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article

Article 6 - Denial, gross minimisation, approval or justification of genocide or crimes against humanity

1 Each party shall adopt such legislative measures as may be necessary to establish the following conduct as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right:

distributing or otherwise making available, through a computer system to the public, material which denies, grossly minimises, approves or justifies acts constituting genocide or crimes against humanity, as defined by international law and recognised as such by final and binding decisions of the International Military Tribunal, established by the London Agreement of 8 August 1945, or of any other international court established by relevant international instruments and whose jurisdiction is recognised by that Party.

1 A Party may either

a require that the denial or the gross minimisation referred to in paragraph 1 of this article is committed with the intent to incite hatred, discrimination or violence against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors, or otherwise

b reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 7 - Aiding and abetting

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with this Protocol, with intent that such offence be committed.

Chapter III - Relations between the Convention and this Protocol**Article 8 - Relations between the Convention and this Protocol**

- 1 Articles 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 and 46 of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol.
- 2 The Parties shall extend the scope of application of the measures defined in Articles 14 to 21 and Articles 23 to 35 of the Convention, to Articles 2 to 7 of this Protocol.

Chapter IV - Final provisions**Article 9 - Expression of consent to be bound**

- 1 This Protocol shall be open for signature by the States which have signed the Convention, which may express their consent to be bound by either:
 - a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval;
or
 - b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
- 2 A State may not sign this Protocol without reservation as to ratification, acceptance or approval, or deposit an instrument of ratification, acceptance or approval, unless it has already deposited or simultaneously deposits an instrument of ratification, acceptance or approval of the Convention.
- 3 The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary general of the Council of Europe.

Article 10 - Entry into force

- 1 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States have expressed their consent to be bound by the Protocol, in accordance with the provisions of Article 9.
- 2 In respect of any State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its signature without reservation as to ratification, acceptance or approval or deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 11 - Accession

- 1 After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention may also accede to the Protocol.
- 2 Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of Europe of an instrument of accession which shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its deposit.

Article 12 - Reservations and declarations

- 1 Reservations and declarations made by a Party to a provision of the Convention shall be applicable also to this Protocol, unless that Party declares otherwise at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
- 2 By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the reservation(s) provided for in Articles 3, 5 and 6 of this Protocol. At the same time, a Party may avail itself, with respect to the provisions of this Protocol of the reservation(s) provided for in Article 22, paragraph 2, and Article 41, paragraph 1, of the Convention, irrespective of the implementation made by that Party under the Convention. No other reservations may be made.
- 3 By a written notification addressed to the secretary General of the Council of Europe, any State may, at the time of signature or when depositing its

instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the possibility of requiring additional elements as provided for in Article 5, paragraph 2.a, and Article 6, paragraph 2.a, of this Protocol.

Article 13 - Status and withdrawal of reservations

- 1 A Party that has made a reservation in accordance with Article 12 above shall withdraw such reservation, in whole or in part, as soon as circumstances so permit. Such withdrawal shall take effect on the date of receipt of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. If the notification states that the withdrawal of a reservation is to take effect on a date specified therein, and such date is later than the date on which the notification is received by the Secretary General, the withdrawal shall take effect on such a later date.
- 2 The Secretary General of the Council of Europe may periodically enquire with Parties that have made one or more reservations in accordance with Article 12 as to the prospects for withdrawing such reservation(s).

Article 14 - Territorial application

- 1 Any Party may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 15 - Denunciation

- 1 Any party may, at any time, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 16 - Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol as well as any State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Protocol of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Protocol in accordance with its Articles 9, 10 and 11;
- d any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 28 January 2003 in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol. and to any State invited to accede to it.

Članak 3.

Provedba ovog Zakona u djelokrugu je središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove pravosuđa te unutarnje poslove.

Članak 4.

Na temelju članka 3. stavka 2. Dodatnog protokola iz članka 1. ovog Zakona, Republika Hrvatska priopćit će, prilikom polaganja isprave o ratifikaciji, sljedeću rezervu:

REZERVA

Sukladno članku 3. stavku 2. Dodatnog protokola Republika Hrvatska pridržava pravo da ne zahtijeva kaznenu odgovornost za ponašanje utvrđeno odredbama stavka 1. članka 3. Dodatnog protokola, ako rasni i ksenofobni materijal iz članka 2. stavka 1. Dodatnog protokola zagovara, promiče ili potiče diskriminaciju koja nije povezana s mržnjom ili nasiljem.

Članak 5.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Dodatni protokol iz članka 1. ovoga Zakona, nije na snazi, te će se podatak o njegovom stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

Predsjednik
Hrvatskog sabora
Luka Bebić, v.r.

O B R A Z L O Ž E N J E

Člankom 1. ovog Zakona propisano je da se potvrđuje Dodatni protokol uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava, sukladno odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 41/2001 – pročišćeni tekst, 51/2001) čime se iskazuje formalni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana Dodatnim protokolom uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava, na temelju čega će ovaj pristanak biti iskazan i na međunarodnoj razini.

Članak 2. ovog Zakona sadrži tekst Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Člankom 3. Konačnog prijedloga Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava određuje se tijelo u čijem je djelokrugu provedba Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava.

Člankom 4. Republika Hrvatska izjavljuje rezervu sukladno članku 3. stavku 2. Dodatnog protokola, kojom pridržava pravo da ne zahtijeva kaznenu odgovornost za ponašanje utvrđeno odredbama stavka 1. članka 3. Dodatnog protokola, ako rasni i ksenofobni materijal iz članka 2. stavka 1. Dodatnog protokola zagovara, promiče ili potiče diskriminaciju koja nije povezana s mržnjom ili nasiljem.

Člankom 5. utvrđeno je da na dan stupanja na snagu ovog Zakona Dodatni protokol uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava nije na snazi, te će se podatak o njegovom stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Člankom 6. određeno je stupanje na snagu Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o inkriminiranju djela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih pomoću računalnih sustava.